

képzőművészet

BELÉPNI A RAJZOKKAL

Bálint Tamás

– beszélgetés Csillag István grafikkussal –

Csillag István jelenleg az egyik legfelkapottabb könyvillusztrátornak számít, több kiadó is az ő műveit hívja segítségül, ha gyermekeknek szánt vagy humoros írásokról van szó. Ő az a képzőművész, aki még a menő cuccoknak is utánanéz, ha egy kortárs gyermekkönyvhöz készít rajzokat.

– Hol található az a keskeny mezsgye, amikor az illusztrátor még társszerzőként tud működni, hozzá tud tenni az irodalmi alkotáshoz, de nem nyomja el a szöveget?

– Ahhoz, hogy az illusztrátor megtalálja az egyensúlyt a szöveg és a rajzok között, valószínűleg a tapasztalat mellett az is fontos, hogy ki mennyire kötődik a könyvekhez, az irodalomhoz. Szerencsére már kiskoromban megszerettem az olvasást, és ez végigkísért egész életemen. Ennek eredményeként teret hagyok az írásnak, és a szükséges – a képileg inspiráló – helyeken „belépek” a rajzokkal. A könyv megjelenése után pedig mindig levonom a tanulságokat, amiket a következő anyagnál felhasználok, mert nagyon fontosnak tartom a folytonos megújulást, ez mindig új energiákat szabadít fel.

– Mikor dőlt el az ifjú Csillag István életében, hogy grafikus lesz?

– Erre a pontos választ én ma-

– A jó illusztrációnak elég csak kísérőnek lennie, vagy tanítania is kell? Mekkora a felelőssége a művésznek – főleg gyerekkönyvek esetében – a képi kultúra formálásában?

– A felelősség teljes mértékű, pontosan ugyanannyira, mint az írás esetében, mert amikor a gyerek kinyitja a könyvet, a vizualitás olyan erős, hogy először a rajzot fogja megnézni. A felnőttéknél is nagyon fontosak a vizuális élmények, mostanság kevesebben olvasnak kitartóan olyan szövegeket, amelyekben nincs rajz vagy kép. Egy nem egészen tudatos folyamat során illusztrálásakor az érzelmi és értelmi lényegét, esszenciát próbálok képileg megfogalmazni, amit az írott szó vált ki. Mint az írók, én is önmagamot adom, a saját érzéseimet, világnézetemet, és ezzel akaratlanul is mutatok egy utat. Azt már az olvasó dönti el, hogy tetszik-e neki ez vagy nem.

Elrontani sem lehet
egy jó ötletet

– 2015-ben Csíkszeredában az *Eső* című, formabontó kiállítása kapcsán nyilatkozta, hogy amikor megszületik egy ötlet egy munkáról, akkor igazából kész is az alkotás. Azért, ugye, még is számít a tehetség is, hogy az ötletből kézzelfogható mű születessen...

– Természetesen. A tehetség már a kezdetekben szűrőként működik, a szorgalommal együtt szükséges azért, hogy ez így működni tudjon. Illusztrátorként, amikor vázlatokat készítek, és beugrik a borító ötlete, hiába nem rajzoltam még le, az ötlet megszületése már akkora belső nyugalommal és energiával tölt el, mintha félig el is készült volna. Ezután már csak nyugodtan megfestem. Persze életbevágó, hogy inspiráló legyen az írás, így vagyok Orbán János Dénes, Muszka Sándor vagy aktuálisan éppen Sántha Attila írásával is, hogy rögtön több jó ötletem van a témával kapcsolatosan.

– Tulajdonképpen így elrontani sem lehet egy művet, hiszen, ha jó az ötlet, a művész már elégedett lehet...

– Elrontani sem lehet egy jó ötletet, mert annak olyan belső töltése van, hogy ha mondjuk pár vonal vagy ecsetvonás fél-szegül is sikerül, az sok esetben csak kifejezőbbé teszi a végeredményt. Ezért legtöbbször a legelső, frissen lapra vetett dolgok a legjobbak, mert akárhányszor újra lehet festeni, rajzolni a témát, de egyre inkább elvész a rejtett tartalom, és a megmaradt technikai megoldás már kevés, még akkor is, ha bravúros.

– Mekkora az út az első vázlattól a kész rajzig? Sokat bíbelődik egy-egy alkotással, vagy szinte első nekifutásra elkészülnek a darabok?

– Ez nagyon függ attól, hogy éppen mit csinálok. A műtermi

munkánál, a teljesen független alkotásnál sosem vázlatolok. Vagy van egy jó ötlet, és akkor már meg is kell fogalmazni, vagy pedig nincs munka. Az illusztrációknál kicsit más a helyzet, és számít az is, hogy felnőtt irodalom vagy mesekönyv a munka tárgya. Az előbbinél hasonló a helyzet a műtermi munkához, legfeljebb apró pálcikarajzokat szoktam előzetesen készíteni, a végleges illusztrációt azonnal meg is festem, hogy ne vesszen el a lényeg. A gyermekmeséknél is sok mesehős vázlata azonnal megszületik, de ott nem elég a pálcikarajz, konkrét vázlatokra van szükség, hiszen amíg a felnőtteknek expresszív, minimalista rajzok elegendőek, addig a gyerekek különösen szeretik a részleteket. Mekkora a szemek, milyen vékony vagy éppen testes az alkat, milyen hosszúak, formásak a lábak, sok kis részlet, ami jótékossá teszi a rajzot, ehhez pedig vázlatolni kel.

Elsősorban képzőművész
vagyok

– Mi a legnagyobb különbség a reklámgrafika és egy szépirodalmi mű illusztrálása között? A képregényrajzolás hogyan került képbe?

– Azért nem tudom megunni ezt a szakmát, mert változatos. A reklámgrafika teljesen más, mint az irodalmi kiadványok illusztrálása és szerkesztése. Mindkettőt szere-

CSILLAG ISTVÁN 1976-ban született Csíkszeredában, a Nagy István Művészeti Középiskolában végzett, ahol később néhány évig festészetet és grafikát tanított. A temesvári Képzőművészeti Egyetemen diplomázott. Alapítója és szervezője a TAG (Transylvanian Art Group) képzőművészeti csoportnak. Számos egyéni és csoportos kiállítása volt országszerte, valamint külföldön (Magyarország, Németország, Svédország, Olaszország, Ausztria, Belgium). Többek közt Kányádi Sándor, Sütő András, Kovács András Ferenc, Orbán János Dénes, Fekete Vince, László Noémi, Muszka Sándor, Benedek Elek műveit illusztrálta, állandó munkatársa a Cimborá, Napsugár, Szivárvány gyermeklapoknak. Csíkszeredában él és alkot.

tem, a másik agyféltekém dolgozik a kétféle tevékenység során, viszont nagyon lényeges, hogy elsősorban képzőművész vagyok, enélkül nem tudnék reklámgrafikus sem lenni. Mindig is ez lesz az alap. A képregényrajzolásban még kezdőnek tekintem magam, és – megmondom őszintén – még jobban el kell merülnöm a témában. Nagyon szeretem, közel áll az illusztráláshoz, ugyanakkor egyetlen képkocka sokkal többet kell mondjon, mint egy illusztráció, olyan a különbség, mint a regény vagy a novella között. Izgalmas terület számomra, alkotás szempontjából hasonló az illusztráláshoz, viszont több konkrét rajztudást feltételez, olyan dolgokat is megvillanthatok, amelyek az illusztrációkban sokszor szükségtelenek.

– Milyen könyvek várnak illusztrálásra az íróasztalán/laptopján? Hol találkozhat a közönség a műveivel legközelebb?

– Jelenleg Sántha Attila verseskötetének illusztrálásán dolgozom, majd közvetlenül utána György Attila írását fogom illusztrálni, mindkettő a Székely Sorozat egyik kiadványa lesz, a Kárpát-medencei Tehetséggyonozó Nonprofit Kft. kiadásában, az Előretolt Helyőrség Íróakadémia program keretén belül.

gam sem tudom, sokszor olyan érzelmi dolgok is vannak a háttérben, amelyeknek nem mindig vagyunk a tudatában. De a dolgot lényegében nagyon egyszerű: imádtam rajzolni egész kicsi koromtól, és mindent, amit akkor láttam és érdekelt, lerajzoltam. Illusztrátori pályafutásom akkor indult, amikor Márton Árpád (volt középiskolás tanárom) egy csoportos kiállításunk alkalmával bemutatott Kányádi Sándornak, és javasolta, hogy én illusztráljam egy mesekönyvét. Úgy éreztem, mintha egy régi álom válna valóra, hatalmas lendületet adott. A mai napig is ugyanilyen örömmel tölt el minden új könyv, amelyet illusztrálnom kell, vagy a gyereklapok és irodalmi folyóiratok felkérései is.

A gyerekirodalomban az írás már eleve olyan húrokat pendít meg, amelyek akaratlanul is a gyerekek friss, új világába röptetik az olvasót, és az üzenetet is ennek megfelelően fogalmazom meg, ahogyan ezt szülőként is igyekszem megtenni. Fontos, hogy apa vagyok, sokat tanulok a gyerekektől, amit fel tudok használni a munkámban. A saját tapasztalataimat is visszadom: amikor például kamaszoknak képregényt rajzolok, egy kicsit kamasszá kell válnom, visszaemlékezni azokra az érzésekre, évekre. Ez állandó megújulást is jelent, mert korhűen kell dolgoznom, utánanézni, hogy mik a „menő” cuccok, ruhák, ez nagyon szórakoztató számomra is.